

Yapılmayan Otopsiye Bir Örnek: 18 Yıllık Fethi Kabir Olgusu

Meksel CENGİZ¹

Erdem KISAKOL²

Muhammet ŞAHİN³

Muhammet CAN⁴

1. Giriş

Fethi kabir, postmortem inceleme için cesedin mezardan çıkarılmasıdır (1). Gömülmeden önce gerekli işlemlerden geçirilmeden defnedilmiş cesetler; yanlış kimliklendirme, ölüm sebebi hakkında yeni bilgilerin elde edilmesi, ailenin isteği, ölüm sebebi hakkında bazı iddiaların ortaya atılması, cinayet kuşkusunun ortaya çıkması, defin ruhsatı olmadan gömülme, gömülmeden önce postmortem inceleme yapılamamış olması, tıbbi uygulama hatası iddialarının olması, miras, tazminat ve sigorta işlemleri ile ilgili ortaya çıkabilen hukuksal sorunlar, eksik otopsi yapılması veya ilk otopsi sonuçlarının tartışmalı olması gibi sebeplerle mezardan çıkarılabilir (2-8).

Çok düşük otopsi oranlarının olduğu bazı ülkelerde; kazalar, tazminatlar ve sigorta işlemleri hakkında sonradan ortaya çıkan hukuksal problemler nedeni ile fethi kabir işlemi çok yaygındır. Fethi kabir ile, yeni ölmüş bir cesedin postmortem incelenmesi kadar tatmin edici bilgilere ulaşılamamasına rağmen, yine de değerli bulgular elde edilebilir. Eğer ceset gömüldükten kısa bir süre sonra çıkarıldıysa ve soğuk bir ortamda kaldıysa iyi bir şekilde korunmuş olabilir (3).

Bir fethi kabir işleminden önce mahkemenin emri ya da yazılı izni gereklidir (2). Ülkemizde fethi kabir yetkisi, Cumhuriyet Savcısı ve Mahkeme'ye aittir. Kanunda, "Gömülmüş bulunan bir ceset, incelenmesi veya otopsi yapılması için mezardan çıkarılabilir. Bu husustaki karar, soruşturma evresinde ise

¹ Arş. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi Adli Tıp AD., mekselcengiz@gmail.com

² Arş. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi Adli Tıp AD., erdemkisakol95@gmail.com

³ Arş. Gör. Dr., Balıkesir Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp AD., drmuhammetsahin1988@gmail.com

⁴ Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi Adli Tıp AD., balikesircan@gmail.com

ile yapılan çalışmada 1 gün ile 3 yıl arasında değiştiği görüldü. Mezarda kalma süresi uzadıkça yumuşak dokular çürüme nedeniyle kaybolmaktadır. Sadece kemik dokular uzun yıllar kalabilmektedir (13).

Yaptığımız fethi kabir işlemi sırasında yumuşak dokuların mevcut olmadığı görülmüştür. Kabirde sadece kemiklerin kaldığı ve bazı kemiklerin kemik bütünlüğünün kaybolduğu hatta el ve ayak kemiklerinin, sternum ve dişlerin bulunmadığı tarafımızca tespit edilmiştir. Olgunun 18 yılı aşkın mezarda kalma süresinin olduğu göz önüne alınınca küçük kemiklerin çürümüş olabileceği de akıllara gelmektedir. Yine mezarda hiçbir diş bulunmaması, bizlere kişinin takma diş ve damak kullanıyor olabileceğini düşündürmektedir.

Anadolu'daki sosyokültürel çeşitliliğin de bu olguda karşımıza çıktığını görmekteyiz. Kişi resmi nikahlı olmayan ikinci bir eş statüsünde olması ile bağlantılı olarak halk arasında resmi kimliğinden farklı bir kimlikle tanınmaktadır. İddiaya göre bu kişinin çocukları resmi işlerde problem yaşamamaları için babalarının resmi eşinin çocukları olarak nüfusa kaydedilmişlerdir. Bu durum, kişinin ölümünden tam 18 sene geçmesine rağmen çocuklar için sorun teşkil edebilmektedir. Bu olaydan hareketle, olguların adli ve tıbbi açıdan değerlendirilmesi yapılırken aynı anda bölgelerin ve bireylerin sosyokültürel statüsünü ve yaşadıkları olayları da bir bütün olarak göz önüne almamız gerektiğini düşünmekteyiz.

Ülkemizde yıllık ölüm istatistikleri ve bunlara bağlı şüpheli ölümlerde yapılan otopsi sayıları ile yine yapılan fethi kabir işlemlerinin adaletin tecellisinde önemli olduğu aşikardır. Ne kadar çok fethi kabir işlemi varsa o kadar geciken adalet olduğunu düşünüyoruz (16).

4.Sonuç

Sonuç olarak, fethi kabir işlemlerinin çeşitli olay ve zaman spektrumları için yapılabilme ihtimalinin olduğu ve bu şartlar altında her bir işlem için detaylı olarak incelemelerin ya-

pılmasının gerekliliği akıllarda bulundurulmalı, yapılmayan/yapılamayan veya yapılması gereken her otopsi işlemi için her vakada farklı durumlarla da karşılaşılabile ihtimalinin olduğu unutulmamalıdır.

Kaynaklar

1. Knight B, Saukko P. Forensic Pathology. 3rd ed. London: Arnold; 2004. p.36-9.
2. Baldwin HB, Puskarich May C. Recovery of human remains. In: Siegel JA, Saukko PJ, Knupfer GC. ed. Encyclopedia of Forensic Sciences. San Diego, San Francisco, New York, Boston, London, Sydney, Tokyo: Academic Press; 2000. p.455.
3. Knight B. Simpson's Forensic Medicine. 11th ed. Arnold, London, Sydney: Auckland; 1997. p.19.
4. Demirci Ş, Doğan K.H, Erkol Z, Deniz İ. Konya'da 2001-2007 yılları arasında gerçekleştirilen Fethi kabir olgularının değerlendirilmesi. Adli Tıp Bülteni, 2008; 13 (2): 63-8
5. Gök Ş, Kırangil B, Fincancı ŞK. Otopsi. Adli Tıp Dergisi 1987; 3(3): 87-93.
6. Soysal Z, Eke SM, Çağdır AS. Adli Otopsi, cilt II. İstanbul; İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, 1999: 587-99.
7. Grellner W, Glenewinkel F, Madea B. Reasons, circumstances and results of repeat forensic medicine autopsy. Arch Kriminol 1998; 202 (5-6): 173-8.
8. Birincioğlu İ, Turan N, Yaşar Teke H. Trabzon'da fethi kabir otopsileri. Adli Tıp Dergisi 2009; 23:11-17.
9. Resmî Gazete (2004). *Ceza Muhakemesi Kanunu*. (05.08.2021 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
10. Seibel O, Heinemann A, Hildebrand E, Paschel K. 131 Cases of exhumation in Hamburg and their significance for legal medicine and medical insurance (1971-1995). Versicherungsmedizin 1997; 49: 209-15.
11. Çekin N, Eryılmaz M, Hilal A, Akçan R, Meral D. Yöremiz feth-i kabir olgularının değerlendirilmesi. 12. Ulusal Adli Tıp Günleri Paneller ve Poster Sunuları Kitabı, Antalya. 28 Eylül-02 Ekim Adli Tıp Kurumu yayınları; 2005: 205-9.
12. Demirel B, Akar T, Balseven Odabaşı A, Özdemir Ç, Bilge Y, Işık AF. Ankarada 1996-2003 yılları arasındaki Fethi Kabir Olguları Türkiye Klinikleri J Forensic Med 2006; 3: 53-7.
13. Gök E, Baduroğlu E, Çetin S, Fedakar R, Aliustaoğlu F. "Bursada Otopsisi Yapılan Fethi Kabir Olgularının Değerlendirilmesi". Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 39 (2013): 55-60
14. Akyıldız E. Ü, Kır Z, Çelik S ve Ersoy G. (2006). Mezar Açma Sonrası Yapılan Otopsilerde Histopatolojik İnceleme Sonuçlarının Analizi. *Adli Tıp Dergisi*, 20(3), 6-11.
15. Demirci Yetik, B, Sağır, M. (2019). İzmir'de 2011-2018 Yılları Arasında Gerçekleştirilen Mezar Açma İşlemlerinin Hukuki ve Adli Antropolojik Esaslara Uygunluk Açısından Değerlendirilmesi. *Antropoloji*, (38), 101-109.
16. TÜİK (2019). *Ölüm ve Ölüm Nedeni İstatistikleri*, (28.01.2022 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Olum-ve-Olum-Nedeni-Istatistikleri-2019-33710> adresinden ulaşılmıştır).